

Izhaja drugo soboto
vsakega mesca
Uredništvo in upravn.:
Dunaj XVI/2,
Neulerchenfelderstrasse 21.
Inserati se sprejemajo
in poceni zaračunajo.
Rokopisi se ne vračajo.

GLASNIK

Naročnina:

Za Avstrijo celo leto K1-50

Za inozemstvo „ K2-—

Posamezne številke h 10.

Odprte reklamacije so
poštne proste.

Poštno-hran konto: 88.153.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Št. 4.

Ljubljana, dne 23. aprila 1912.

V. leto.

Letno zborovanje Avstrijske kršč. tobačne delavske zveze, krajna skupina Ljubljana.

Ljubljana, 22. aprila 1912.

Danes se vrši v »Ljudskem Domu« letno zborovanje Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, krajna skupina Ljubljana. Zborovanje otvori predsednik J. Savenc, ki izvaja:

Veledenjena skupščina! Otvarjam letno skupščino krščanske tobačne delavske zveze, podružnica Ljubljana in konstatiram, da je v zmislu § 16. točka 5 sklepna, pozdravljam vse navzoče in prosim tajnico, da poda poročilo načelstva kakor tudi v zmislu § 16., 5. točka Zvezinih pravil poročilo o letošnji glavni skupščini Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

TAJNIŠKO POROČILO.

(Poroča tajnica M. Blejec.)

Delovanje krajne skupine Ljubljana.

O delovanju načelstva krajne skupine Ljubljana od lanskega občnega zbora mi je to-le poročati:

Odbor je imel 14 sej in sicer: 1. majnika, 9. majnika, 27. julija, 26. septembra, 30. oktobra, 3. novembra, 13. in 29. decembra 1911 in 5. in 8. januarja, 15. in 26. februarja, 3. in 12. aprila 1912. Sklepalo se je v 38 slučajih. Poleg teh sej se je pa shajal odbor tudi vsak petek in reševal tekoče posle. Zaupnih sestankov smo priredili ob priliki, ko smo sestavljali spomenico, pet, shoda pa dva. Omenjati moram tudi, da smo sklenili skrbeti za to, da lahko vsako sredo člani, ki mislijo, da kaj ni prav, svoje želje in pritožbe naznanijo v društveni sobi pri Krčonu. Nihče se ne more pritoževati, ker smo te konferenčne večere uvedli, da svojih želja ne more odboru javiti, češ, da je predalet do naših društvenih prostorov v

Ljudskem Domu, ker do naše sobe pri Krčonu, ti je treba stopiti samo čez cesto in si opravil. Ob sredah je preskrbljeno za to, da dobiš pri Krčonu vedno zastopnike naših organizacij, ki so ti na razpolago. Letos smo tudi izdelali in izročili glede na naše zahteve pristojnim oblastem zelo obširno spomenico. Glavno naše delo stremi zdaj za tem, da se izvede tisti sklep ljudske zbornice, po katerem bi se morala Ljubljana uvrstiti v II. krajni razred, 12. krajno stopnjo. Tozadevno so storili že naši poslanci vse, kar so le mogli, in po posredovanju našega tovariša, obč. svetnika Tomaža Novaka, se je za to prošnjo zavzela tudi ljubljanska občina. Vsem, ki so za našo sedanjo glavno zahtevo posredovali, izrekamo najtoplejšo zahvalo. Tozadevno predlagam sledečo resolucijo:

Slavnemu vodstvu Slovensko-hrvaškega kluba na Dunaju.

Občni zbor Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, skupina Ljubljana, se zahvaljuje za dosedanji nastop poslancev slavnega kluba za koristi ljubljanskega krščansko socialnega tobačnega delavstva in prosi, da naj slavni klub še nadalje nastopa za koristi ljubljanskega tobačnega delavstva. Glavna zahteva našega delavstva je zdaj, da se izvede lanski sklep ljudske zbornice, po katerem naj bi se ljubljanska tobačna tvornica uvrstila v II. krajni razred, 12. krajno stopnjo. Prosimo slavni klub, naj tozadevno ne miruje prej, dokler vlada, odnosno finančno ministrstvo ne izvede tega sklepa. Ob tej priliki se tudi imenoma zahvalimo državnim poslancem gg. Jožefu Gostičarju, dr. Antonu Korošču in dr. Janezu Kreku, ki so v minolemu letu tako v postavodajalni zbornici kakor tudi na shodih naše organizacije nastopali za naše pravice in koristi.

Pisem je tajništvo skupno rešilo večje število. Omenjati mi je, da je naša sku-

pina med skupinami in plačilnicami Avstrijske tobačne delavske zveze najmočnejša in da se je njeno delovanje opetovano po vodstvu naše Zveze pohvalilo. Vpokojenih je bilo 12 članov. Umrlo je pa 12 članov, ki naj jim sveti večna luč.

V. glavna skupščina Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Ob tej priliki mi narekava dolžnost, da poročam tudi o letošnji V. glavni skupščini Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, ki je zborovala dne 24. in 25. marca 1912 na Dunaju. Skupščine so se udeležili odposlanci malone iz vseh dežela naše obširne države, da slede razpravam in da si za nadaljnje delo in za bodočnost načrtajo nova pota, po katerih nam je hoditi, da dosežemo svoje smotre in namene.

Letošnja glavna skupščina »Zveze« je nadkriljevala vse svoje predhodnice. Prvič so se jo namreč poleg Italijanov, Nemcev in Slovencev udeležili tudi zastopniki Čehov in Poljakov. Skupščina sama kot taka je tudi dokazala, da se strokovna misel pravilno umeva in da je kljub narodnim razlikam mogoče čuvati gospodarske koristi skupnega tobačnega delavstva.

Poleg delegatov se je občnega zbora udeležilo tudi več gostov, med njimi državna poslanca dr. Krek in Gostinčar, deželna poslanca Kunschak in Spalowsky, zastopnik krščanske tobačne delavske zveze v Nemčiji Rödlach, zastopnik osrednje komisije kršč. strokovnih društev Schmid in drugi.

Ker izide o glavni skupščini poročilo po stenografičnem zapisniku, ki ga v nabavo vsem tistim članom in članicam, ki znajo nemško, najtoplejše priporočamo, se v svojem poročilu omejim le na najvažnejše točke, ker dobesednega poročila o skupščini, ki je trajala dva dni, pač ne morem podati v kratko mi odmerjenem času, ker ako bi ga hotela podati, bi morala dva dni govoriti, kolikor časa je trajala glavna skupščina.

Predsednik Ullreich je otvoril zborovanje dne 24. marca ob 10. uri dopoldne. Sestavil je takoj seznam navzočih.

Glavne skuščine so se udeležile krajne skupine Bavč, Fürstenfeld, Hainburg, Hallein, Celovec, Ljubljana, Linc, Novi Jičín, Ottaring, Rennweg, Rovinj, Sacco, Schwaz, Sternberg, Stein in Cvitava. Češka zveza je bila zastopana po krajni skupini Budjejevice, poljska po Zvezinih društvih v Krakovu, Monasterzyski in Zablotowem.

Skupščina odobri poslovnik in sledeči dnevni red:

1. Otvoritev in pozdrav.
2. Določilo sporeda in poslovnika.
3. Poročila:
 - a) načelništva;
 - b) blagajnika;
 - c) nadzorstva.
4. Volitev Zvezinega načelstva.
5. Izprememba pravil.
6. Ojačenje in izpopolnitev naše Zveze (poročila Ullreich.)
7. Bodoče delovne razmere po tobačnih tvornicah:
 - a) Potrebna izboljšanja (poročila Ullreich.)
 - b) Deloven red (poročila Gasperschitz.)
8. Vse še ne rešene zadeve.
Predsedstvo prevzame Woprawil.

Poročilo načelstva.

Poročevalec Ullreich pregledno poroča, kaj da je vse Zvezino načelstvo zadnji dve leti storilo, da se dvigne gospodarsko izboljšanje tobačnega delavstva. V tem času so se preosnovale pokojnine, uredile so se plače, kar smo v svojih spomenicah opetovano zahtevali. Izključno uspeh naše organizacije je, da so se letos, leta 1912., prej pričele izplačevati starostne doklade. Nadalje je Zveza izvedla obširno akcijo za ureditev stanovanjskega vprašanja tako pri glavnem ravnateljstvu, finančnem ministrstvu, kakor tudi po zbornici. Upati je, da se bodo stanovanjske zadeve v doglednem času izboljšale. Zveza sama je ustanovila Stavbno in stanovanjsko zadrugo, da se vsaj deloma izboljšajo stanovanjske razmere tobačnega delavstva.

Glede na notranje delo se je posrečilo pridobiti skupnemu delu poljsko in češko tobačno delavstvo. Dela tajništva in Zvezinega načelstva so se seveda pomnožila, osobito še, ker se je ustanovila Stavbinska in stanovanjska zadruga.

Poročevalec poroča tudi o delovanju poljskih Zvezinih društev. Razmere po galiških tvornicah so jako slabe. Upati je, da se izboljšajo po delu naše organizacije. Naša organizacija mora zadobiti vpliv le še v eni poljski in petih čeških tvornicah, kar se brezdvomno še zgodi.

Končno se Ullreich še zahvali poslanecem za njih pomoč pri delu za dobrobit krščanskega tobačnega delavstva.

Boj z nasprotniki naše organizacije se je zadnja leta sem še bolj poostril. Poleg socialnih demokratov nastopajo z nasilnostmi tudi nemški nacionalci.

Novo načelstveno vodstvo.

Novo načelstvo Zveze se je tako-le izvolilo in sestavilo:

Načelnik: Franc Ullreich; podnačelniki: Alojzija Kleinert in Josipina Woyna;

zapisnikarica: Josipina Stockbauer, njen namestnik Jožef Wasserböck; blagajnik Leopold Maier, namestnik Alojzij Mück; odborniki: Julija Hahn, Karol Öhlzand, Katarina Schinko; namestniki: Julija Heger, Frančiška Pflock, Karol Schmid in Josipina Wessely; nadzorstvo: Ana Danek, Ivan Smetana in Josipina Sponner; namestniki nadzorništva: Pavlina Ertl, Adolf Gross in Marija Voigt; Razsodišče: Karol Kastner, Peter Rasch, Franc Plöderl, Ivana Sattler in Marija Schittler. (Člani krajne skupine Linc.)

Izprememba pravil.

Predsednik Ullreich poroča o izpremembi pravil, ki se tako-le izpremene:

§ 5. se pristavi: Članska knjižica ostane last Zveze in jo mora član, če izstopi, Zvezi vrniti.

Odstavek C § 11. se izpremeni in se v bodoče tako-le glasi:

Zastopstvo vsake krajne skupine določi načelstvo tako, da se za vsakih 200 članov odpošlje en delegat. Na stroške »Zvezine« blagajne pa ne sme nobena podružnica odposlati več kakor dva delegata. Ti delegati pa zastopajo primerno število članov in sicer imajo za vsakih 200 članov en glas.

Če odpošljejo take krajne skupine nadaljne delegate, imajo ti tudi glasovalno pravico, če je ta v številu članov njih podružnice utemeljena.

Plačilnice in podružnice, ki nimajo 200 članov, se po kronovinah seštejejo in odpošljejo za 200 članov enega delegata. Vsaka kronovina, v kateri se nahaja kaka podružnica ali plačilnica, pa mora odposlati vsaj enega odposlanca.

Ojačenje in izpopolnitev »Zveze«.

Predsednik Ullreich poroča temeljito o tem predmetu. Zadnja leta število članov ni tako napredovalo, vsled česar se mora bolj odločno agitirati. Res je, da so tudi številne upokojitve zadnja leta učinkovale, da se število članov ni pomnožilo. Kljub temu bi pa moralo pristopiti več novih članov, kolikor jih je. Da je to mogoče, dokazuje, ker se je podvojilo število novih socialnodemokratskih članov. Posamezne podružnice naj krepkeje agitirajo. Dohiteti se mora, kar se je zamudilo. Potrebno je zato, da se napravi načrt za sistematično agitacijo, da pridobimo nove člane. Ko se sestavi tak načrt, se mora tudi premišljati, če ne kaže tu in tam izvesti hišne ali pa agitacijo po oddelkih. Sestavi seznama zaupnikov se mora polagati večja važnost, kakor se je polagala dozdej. Tudi se mora gledati na to, da bodo podružnice prirejale več shodov, kolikor so jih priredile dozdej.

Če se bo delalo pridno in vztrajno, mora naša Zveza napredovati.

Kazalo bo morebiti tudi prirejati od časa do časa družinske večere, morebiti skupno z drugimi organizacijami. Gledati se pa mora, da se taki večeri ne bodo prevelikokrat prirejali in da ne bodo zato prikrajšani shodi.

Predlagalo se je, da se ustanovi za ojačenje Zveze rezervni zaklad, iz katerega naj se pokrivajo taki izdatki, ki se ne morejo iz društvenega premoženja pokriti in da se vse potrebno stori za ustanovitev pokojninske blagajne.

Poročilu je sledila daljša razprava, ki so se jo udeležili malone vsi delegati. Sklenilo se je:

Ustanovi naj se rezervni zaklad. Sredstva se za zdaj tako-le zberejo:

1. Podružnice nakažejo 10 odstotkov svojega premoženja v ta namen centrali.
2. Centrala nakaže rezervnemu zakladu vsako polletje pol odstotka članarin.
3. Rezervnemu zakladu se nakažejo prostovoljni prispevki članov in podružnic.

4. Zaklad se upravlja popolnoma ločeno od ostalega Zvezinega premoženja.

Dodatni predlog Fürstenfeld: Vsaka podružnica se obveže, da od svojih 10 odstotkov članskih prispevkov nakaže 1 odstotek rezervnemu zakladu. (Sprejeto.)

Predlog Bautsch. Tisti člani, ki so bili kaznovani, ker so svoje Zvezine funkcije izvajali (n. pr. radi razdelitve strokovnih glasil, radi zbiranja prispevkov), dobe po Zvezi podporo. (Sprejeto.)

Predlog načelstva: Načelstvo se pooblašča, da izvede predpriprave za ustanovitev blagajne za prispevke k pokojnini ali za penzijske odpravnine. (Sprejeto.)

Sprejeta je bila končno tudi sledeča resolucija podružnice Sacco:

Podružnice se pozivajo, naj z vso silo agitirajo med tobačnim delavstvom. Zvezina skupščina želi, naj bi se pri agitaciji enotno tako-le postopalo:

1. Podružnice naj v treh mesecih izdelajo kolikor mogoč natančen seznam delavstva po različnih tvornicah.

2. Seznam naj se izdela po oddelkih, da bo razvidno, kateri in koliko delavcev da je organiziranih, kateri delavci niso organizirani pri nas in kateri pri nasprotnikih.

3. Vodstvo podružnice naj nakaže indifirentne (ki ne pripadajo nobeni organizaciji) in delavce, ki pripadajo nasprotnim organizacijam, posebni skupini članov (zaupnikov), ki so dobro izšolani in sposobni za boj.

4. Zaupniki naj si stavijo nalogo, da pridobe indifrentne in nasprotnike naši organizaciji. Vsaka zaupna oseba mora imeti seznam tistih, ki jih prevzame, da jih pridobi Zvezi.

5. Vsak mesec naj vsaka podružnica poroča o uspehih agitacije centrali.

Zveza in Zvezina društva.

Ker dozdej ni bilo določeno razmerje Zveze in njenih društev, predlaga Zvezino načelstvo skupščini sporazumno z Zvezinimi društvi sledeča določila, ki se soglasno sprejmejo.

Za udeležnice Zvezinih društev pri glavnih skupščinah Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze so merodajna sledeča določila:

1. Delegati Zvezinih društev imajo v vseh zadevah, ki tičejo notranje ureditve Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze le posvetovalen glas.

2. Glede na vsa vprašanja, ki tičejo gospodarske akcije skupnega tobačnega delavstva ali taktična vprašanja, imajo delegati Zvezinih društev popolno glasovalno pravico.

3. Število delegatov Zvezinih društev se tako določi, da se za 200 članov odpošlje en delegat. Število članov se določi p ovsoti, ki se je prispevala Zvezi kot prispevek. Merodajna je povprečna letna vsota, drobci pod sto se ne vpoštevajo, a vsako Zvezino društvo odpošlje vsaj enega delegata.

4. Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza ima pravico, da pošlje glavnim skupščinam Zvezinih društev na svoje stroške zastopnike, ki imajo glede na notranje poslovanje teh le posvetovalen, v vseh vprašanjih pa, ki tičejo gospodarska ali taktična vprašanja, imajo zastopniki Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze popolno glasovalno pravico.

3. Zvezina društva, oziroma Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza, so upravičena staviti predloge na vsakem občnem zboru, ki tičejo gospodarskih ali taktičnih vprašanj, vpoštevaje tozadevna poslovna določila. Nedopustno je staviti take predloge, ki bi se tikala notranje organizacije Zveze ali Zvezinih društev.

DRUGI RAZPRAVNI DAN.

Delavske razmere po raznih tvornicah.

Prvi poroča predsednik Ullreich o bodočih izboljšanjih, za katerimi moramo stremiti, da jih dosežemo. Pred vsem razmotriva govornik delavske plače. Dasi je plačilna razpredelnica pomanjkljiva, moramo le priznati, da smo ž njo zdatno napredovali. Izboljšati se bo mo-

ralo še veliko, a določene so vsaj najnižje plače. Kjer jih še ne izplačujejo, se bo moralo skrbeti, da se plače vzravnaajo. Pač pa najnižje plače še niso popolnoma zadovoljive. Niso samo krajne stopinje zadovoljivo izvedene, tudi posamezne plačilne stopinje posameznih kategorij niso zadovoljive. Ugovarjalo bi se, da se poviša temeljna plača s starostnimi dokladami. To je sicer res, a mora se naglašati, da starostne doklade zvišajo plače šele v poznejših službenih letih, kar posebno učinkuje na plače delavcev, ki radi vojaščine pozneje prično v tvornicah delati. Lanska državna konferenca nam je podala navodila, kako da je mogoča preosnova in smo v tem smislu sestavili našo spomenico. Prisiljeni smo, da vse zahteve lanske spomenice obnovimo. Pred vsem moramo zahtevati, da se povišajo temeljne plače. Nadalje tudi ne smemo prezreti, da premeščajo veliko oseb na slabejša plačilna mesta, ne da bi se ozirali na službena leta in kvalifikacijo. Ljudje dobe mnogokrat celo nižjo plačo. Pritožbe službenim potom nič ne pomagajo. Potrebno bo, da se glede na te krivice najodločnejše nastopi.

Sledila je razprava, v kateri so delegati posameznih tvornic razmotrivali o delavskih pritožbah. Pripomniti moram, da se delavstvu po drugih tvornicah godi še mnogo bolj slabo, kakor v naši tvornici.

Krajna skupina Sacco je predlagala sledečo resolucijo: Pred leti je glavno ravnateljstvo uvedlo akcijo, da se kolikor mogoče omeji jetika. Ta akcija pa ni obsežala vseh tvornic. V Saccu ni glavno ravnateljstvo izvzemši enega slučaja glede na jetiko ničesar ukrenilo, dasi bi bila taka akcija v Saccu neobhodno potrebna. Tekom šestih let je v tej tvornici obolelo na jetiki 76, umrlo pa 37 oseb. Prizadetih je bilo nad 159 rodbin. Jetika se vsako leto hujše širi, osobito še zato, ker rabijo svojci jetičnikov njih stvari, ne da bi jih razkužili. Glavno ravnateljstvo se zato poziva, naj na svoje stroške ob slučajih jetike pusti razkužiti obleko in efekte jetičnih tobačnih delavcev in delavk. Resolucija obvelja soglasno.

Delegat Mückstein (Bavc) predlaga:

1. Nedopustno je, da se za kazen gotovo dobo starostne doklade odtegnejo.

2. Delavci pri suhem delu (Trockenstubenarbeiter) naj se uvrste v novo plačilno razpredelnico.

3. Postreški vzpenjač naj se uvrste v plačilno stopnjo postreščkov električnega obrata.

4. Požarni čuvaji naj se uvrste v najvišjo plačo, ker gre za delavce, ki morajo najdaljšo dobo delati.

5. Ker zasluži veliko delavcev tedensko nad 24 kron in ker se bo po starostnih dokladah to število še povišalo, naj se v provizijsko razpredelnico uvrste višji razredi. Predlogi obveljajo.

Izprememba delovnega reda.

O tej točki poroča Gasperschitz. Obstoječi delavni redi po državnih obratih so precej zastareli in jih namerava vlada preosnovati. Delavstvo mora pa pri presnovi tudi samo sodelovati, da se bodo upravičene delavske želje vpoštevale. Govornik se peča z delovnim redom tobačnih tvornic, naglaša, da se mora pred vsem izpremeniti § 5. delovnega reda glede na pogoje pri sprejemu in odpustu z ozirom na sodnijske kazni. Preosnuje naj se tudi § 17. tako, da se omogočijo delavski odbori. Po tozadevni obširni razpravi so se sprejeli sledeči predlogi:

Zdaj obstoječi delovni red za delavstvo c. kr. tobačnih tvornic naj se izpremeni tako-le:

§ 2., odstavek 1. naj slove:

»Delavci se razločujejo v stalne in provizorične.«

Odstavek 4. naj se popolnoma črta.

§ 3. naj se pristavi: Pri sprejemu delavk in delavcev v tobačne tvornice naj se pred vsem ozira na otroke in na svojce tobačnega delavstva ne glede na njih bivališče.

§ 4. slovi: Predpogoj za sprejem delavcev v tobačno tvornico je potrebna telesna in dušna sposobnost, kakor tudi dosedanje pošteno zadržanje.

§ 5. naj se izpremeni in naj slove:

Od dela v c. kr. tobačnih tvornicah so izključeni, ki so bili radi kakega hudo delstva pravokrepno obsojeni v daljšo kakor šestmesečno ječo ali pa radi težkega dohodarstvenega prestopka z monopolnimi predmeti.

Tistim delovnim osebam, ki so bile iz navedenih razlogov nad svojo službeno dobo iz tvorniške službe izključeni, naj se omogoči milostnim potom dobiti pokojnino, ki bodi primerna njih službeni dobi.

§ 6., odstavek 2. naj se glasi:

Kadar se poteguje več oseb za kako sistemizirano delavsko mesto, ko ne gre za nameščenje s stalnim delavcem, se mora dati prednost tistemu provizoričnemu delavcu, ki se najdalje nahaja v tvornici in se je kot tak izkazal.

Odstavek 3. naj se izpremeni in naj slove:

Pri sprejemu delavcev naj se v prvi vrsti ozira na stanovalce kraja, kjer stoji tvornica in na kraje, ki leže v obližju tvornice.

§ 7. naj se pristavi: . . . a tako, da se z nakazilom takega dela dotičnikom plačilne razmere ne poslabšajo.

§ 9., odstavek 2. naj se izpremeni in naj se glasi: Normalni tedenski delovnik ne sme presegati 48 ur in naj se dnevna delovna doba tako določi, da imajo delavci prosto sobotno popoldne.

§ 10., odstavek 2. naj se črta.

§ 12. naj se izpremeni in naj slove: Dopoldne Veliki petek, Veliko soboto in Binkoštno soboto, ob Vernih dušah, kakor tudi rojstni in godovni dan cesarjev, nadalje popoldne pred Božičem naj se dovoli delavcem prosto in naj se delavstvu v dnini in gedingu dotični zaslužek povrne.

§ 13., točka a) se črta beseda: podporni zaklad.

§ 17. naj se izpremeni in naj slove: Delavci smejo svoje želje in pritožbe prednikom javljati. Tudi zastopniki tobačnih delavskih organizacij so upravičeni, da v imenu delavcev posredujejo glede na delavske želje in pritožbe pri tvorniških vodstvih in pri glavnem ravnateljstvu. Splošno naj pa vse zadeve rešuje delavski odsek.

Način, kako se sestavi delavski odsek in njegov delokrog, se določi po delovnem redu, priloženem regulativu.

§ 18., odstavek 3. naj se črta, v odstavku 5. naj se nadomesti beseda »dovoliti« z besedo »znati«.

§ 24. naj se v toliko izpremeni, da se prepove le v tvornico jemati tobačne fabrikate, oziroma, da se spravijo, ko pride delavec v tvornico in se po dokončanem delu lahko zopet vzamejo s seboj.

§ 25., zadnji odstavek, naj se črta besedilo, ki prepoveduje denarne zaslužke v tvornici.

§ 28. Pristavi naj se 4. odstavku: nadalje pri mobilizaciji, kolikor časa traja službena odsotnost.

§ 29. Zadnji odstavek naj se izpremeni in naj se glasi: Kontumaciranim delavcem se izplača popolna plača.

§ 30., odstavek 3. naj se črtajo besede, ki tičejo vizitacije.

§ 31. Prvem odstavku naj se pristavi: Vsaki delavni osebi naj se izroči en izvod delovnega reda bolniškega in provizijskega statuta v maternem jeziku dotičnika.

§ 32. naj se dostavi: Nedopustno je, da se za kazen odtegne za gotovo dobo starostne službene doklade.

§ 33. naj se izpremeni in naj se glasi: Redne kazni določa tvorniški ravnateljstvo porazumno z delavskim odborom.

§ 34. naj se izpremeni in naj se glasi: Disciplinarne kazni se morejo odrediti le po disciplinarnem postopanju po rav-

nateljstvu, sporazumno z delavskim odborom.

Disciplinarno postopanje obstoja iz preiskave in razprave.

Disciplinarno postopanje se mora takoj izvesti in se med disciplinarnim postopanjem ne sme nobena delovna oseba odstraniti iz službe.

§ 35. naj se izpremeni in naj se glasi: Disciplinarno postopanje uvede tvorniško predstojništvo s sodelovanjem delavskega odbora. Za disciplinarno postopanje se sestavi disciplinarni odsek iz tvorniškega vodstva in delavskega odbora.

Za disciplinarno postopanje se izdelaj sporazumno z delavskim odborom poseben poslovnik, ki naj se priklopi delovnemu redu. Ta poslovnik mora bistveno obsegati:

- a) Način, kako naj se izvede preiskava in sestava preiskovalne komisije.
- b) Določba, kdaj in kako naj se sestavi ali izvede postopanje.
- c) Glede na izvedbo postopanja, naj se določi, da se mora postopanje izvesti v materinščini obtoženca.

Obtoženec naj ima pravico, da se sme poslužiti zagovornika, ki mora biti polnoleten in lahko pripada tudi lajškemu stanu. Glede na kazenska določila naj veljajo prvi trije odstavki § 38. delovnega reda. Glasuje naj se po sledečem redu:

- a) Člani tvorniškega načelstva.
- b) Člani delovskega odbora.

§ 37. naj se črta.

V §§ 39. in 40. naj se uvrste določila o poslovniku disciplinarnega postopanja. Ravno to velja za § 41. s sledečimi izpremembami: a) pristavi se: in v § 5. navedenih razlogov. Točka b) naj odpade. Pri a) naj se črtajo zadnje štiri besede. Točka h) naj se črta. Točka i) naj se izpremeni in naj se glasi:

Če se kaka delovna oseba kljub ponovnim disciplinarnim kaznim ne popoljša ali če obstajajo take obtežilne okoliščine, ki so nevarne vzdrževanju discipline in ugleda, če bi ne zadoščala kaka druga kazen.

§ 42. naj se popolnoma črta. Sprejela se je tudi resolucija, kako da naj se sestavi delavski odbor.

To so glavne točke, o katerih je razpravljala letošnja glavna skupščina »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze in prošim, da vzamete moje poročilo na znanje. (Se zgodi.)

Blagajničarka Ana Češnovar poroča o računskem zaključku, ki je razviden v posebni razpredelnici.

V imenu pregledovalcev računov poroča občinski svetnik Tomaž Novak, da

so se pregledali vsi računi, se našli v popolnem redu, da zato predlaga absolutorij.

Se soglasno sprejme.

Tečaj o bolniškem zavarovanju.

(Poroča Helena Koprivec.)

Po letošnji peti glavni skupščini »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze« se je vršil dne 26. marca 1912 tudi zastopnikom te skuščine namenjeni tečaj. Tečaja so se udeležili malone vsi delegati in delegatnje. O postavi glede na bolniško zavarovanje je poročal uradnik notranjega ministrstva dr. Resch, ki je med drugim to-le izvajal:

V naši državi morajo biti glede na bolezen vsi tisti zavarovani, ki jih našteva postava, med njimi tudi vsi delavci in delavke, ki delajo po tvornicah. Naše bolniško zavarovanje je zato prisilno zavarovanje. Obstoječe prisilno bolniško zavarovanje pa dopušča, da se sme zavod, kjer se zavaruje glede na bolezen, prosto izbrati. Nimamo torej glede na izbiro bolniških blagajen prisilnih zavodov. Mi imamo zato okrajne bolniške blagajne, v katerih morajo biti vsi tisti zavarovanci, ki niso pri kaki drugi bolniški blagajni zavarovani, nadalje imamo delovršbene (tvorniške) obrtne, društvene, bolniške blagajne bratovskih skladnic, društvene bolniške blagajne, kakor tudi bolniške zavode za uslužbence državnih zavodov.

Člani bolniških blagajen imajo pravico, da dobe brezplačno zdravniško pomoč. Bolniška blagajna je na primer dolžna, da tistim, ki imajo kilo, da kilni pas, kakor tudi trebušni ovoj. Leta 1910 je določilo notranje ministrstvo, da morajo bolniške blagajne tudi svojim članom dati ustaviti nove zobe in jim pustiti zobe plombirati. Seveda se pa morajo bolniške blagajne pri tem ozirati na to, da se ne ustavljajo dragocena zobovja in morebiti zlate plombe.

Bolniška podpora se izplača tistim članom, ki so bili nad 3 dni bolni. Da ináš pravico do bolniške podpore, moraš torej biti vsled bolezen vsaj 4 dni za delo nezmožen. Bolniščina (bolniška podpora) se izplačuje skozi 20 tednov za eno in isto bolezen. Vsako poslabšanje bolezen se pa mora smatrati kot nova bolezen in se mora izplačevanje bolniščine iznova pričeti.

V bolnišnico se sme bolnik odposlati, če to zahteva bolnikova bolezen. Ob slučaju kolere na primer zahteva zdravstvena varnost, da se zdravi bolnik v bolnišnici. Nadalje se sme bolnik odposlati v bolnišnico, če nima doma preskrbljene bolniške postrežbe. Tisti, ki se nahaja v bolnišni-

ci, nima samo prve 4 tedne pravice do bolniške podpore, za ostali čas se mu pa mora izplačati bolniška podpora. Če so preskrbovalni stroški v bolnišnici nižji, koliko znaša bolniščina, se mu mora razloček med preskrbino v bolnici in bolniščino izplačati. Če je dotičnik, ki je bil nakazan bolnišnici, oženjen, ima rodbino, se mora tej ob teh štirih tednih izplačati polovica bolniščine. Pristojbina bolnišnicam se pa mora plačati le javnim, ne pa tudi zasebnim bolnišnicam.

Bolniško zavarovanje določa glede na porodnice brezplačno porodniško pomoč in bolniško podporo skozi 4 tedne. Veliko sicer to ni, a nekaj je le. Če pa kaka porodnica oboli, se mora obolenje smatrati kot nova bolezen in ima porodnica po preteku prvih štirih tednov še nadaljno pravico do bolniške podpore skozi 20 in ne skozi 16 tednov.

Prispevki bolniškim blagajnam ne smejo presegati 3 odstotke plače, saj polovico mora prispevati delodajalec.

Poročevalec se je nato pečal s pravili bolniških zavodov tobačnih tvornic. Med drugim je priporočal, da naj bi tobačni bolniški zavodi sklepali pogodbe za preskrbo svojih članov z vodstvi zdravilnih toplic. Nadalje je obžaloval, ker imamo v Avstriji zgolj dve zdravilišči glede na jetiko, in sicer eno v Allandu, drugo pa v okolici Gradca.

Najostrejše je poročevalec obsodil, ker bolniški zavodi tobačnih tvornic nimajo razsodišč, dasi zahteva postava o bolniškem zavarovanju, da mora imeti vsaka bolniška blagajna razsodišče, pri katerem se pritožujejo lahko tudi tisti člani bolniških blagajn, ki sodijo, da jim bolniška blagajna ni izplačala, za kar imajo pravico. V razpravi, ki je sledila zanimivim izvajanjem dr. Rescha, se je ponovno oglasil k besedi tudi naš državni poslanec Gostinčar. Priporočalo se je pozvati glavno prokuraturo, da naj nastopi pot tožbe v varstvo postave, ker pravila bolniških zavodov tobačnih tvornic ne obsegajo določil glede na razsodišča. Iz izvajanj delegatov in delegatinj drugih tvornic smo posneli, da se našim tovarišem in tovarišicam glede na bolniško zavarovanje še veliko slabše godi kakor nam v Ljubljani. Prosim, naj se to moje poročilo vzame na znanje. Se zgodi.

Volitev novega odbora.

Izvolil se je sledeči odbor: Savenz Jožef, predsednik; Novak Tomaž, njegov namestnik; Blejec Marija, tajnica; Bučar Terezija, tajnice namestnica; Češnovar Ana, blagajničarka; Vode Franja, namestnica blagajničarke; ostali odborniki

in odbornice: Bitenc Alojzija; Debevc Ivanka; Knez Ana; Krapež Marija; Šarc Marija; Varšek Matevž. — Pregledovalci računov so: Helena Koprivc, Ivan Peklaj in Zajc Ivan. Ob tej priliki se izreče zahvala vsem odbornicam in odbornikom, ki niso bili več izvoljeni, ker so izjavili, da ne sprejmejo več eventualne izvolitve. Pred vsem pa izreče zbor zahvalo tovarišu Alojziju Čatarju, ki je zapustil odbor skupine, da se z vsemi svojimi silami posveti Podpornemu društvu.

Veliko, močno neugnano sovraštvo proti liberalstvu.

(Iz govora dr. Kreka.)

Poslanec dr. Krek izvaja med drugimi: Pred vsem opozarjam na tiste, ki niso v nobeno strokovno organizacijo vpisani. Takih je še precej. Če pride k meni kak tak ali k kakemu drugemu našemu poslancu, mu povem, da za takega ne storim nobene stopnje, da zanj ne napravim nobene stvari. Kakor delamo poslanci, ravno tako postopajte Vi s takimi ljudmi. To ni Vaš tovariš, če še tega ne stori, da bi bil član kake delavske strokovne organizacije. Ne govorite in ne občujte z njim.

Veseli me, ker med Vami od leta do leta napreduje in se množi zavednost. Trezne sodbe je med Vami vedno več; kakor tudi razuma in treznega preudarka.

Tretja reč, ki me je zelo razveselila, je pa, da je prišlo tudi več moških v našo sredo in da se je tudi tam pričel led tati. Naj tudi med moškimi delavci napreduje naša organizacija.

Zdaj pa nekaj splošnih reči. Ni še dolgo ko je obravnaval državni zbor postavo, da bi smela samo država kopati premog. Ob tej priliki se je pokazalo, da je še precej poslancev, zlasti liberalnih, ki sodijo, da ne sme država imeti nobenih podjetij. Ta misel je zvezana s tistimi liberalnimi načeli, proti katerim se z vso silo borim in se bom boril, dokler bom živel. Nemški liberalec Günther je ob tej priliki tudi govoril o tobačnih tvornicah in izvajal, kako da je na Nemškem vse bolje izpeljano. V Nemčiji namreč nimajo tobačnega monopola, marveč je naložen na tobak le davek, prodaja se pa prosto. Günther je tudi omenjal delavstvo in pa trafikante. Güntherja smo sicer zavrnil, a stvar je le zelo nevarna.

Ko je prvič nastopila ljudska zbornica, je pri vladi kazalo, da ima zmisel pokazati skrb za ljudstvo in da se podržavijo na primer premogokopi. Takrat je ta misel zmagovala. Zdaj, ko je dobil liberalizem več moči, ta misel peša. Vlada je še leta 1908 predlagala, da prevzame država lahko vse rudarske prostoslede po treh letih, če jih lastniki v treh letih ne prično

izkoriščati, v sedanji postavi pa šele po desetih letih. Misel podržavljenja je padla. Vsak liberalec zavzema stališče, da naj bi država nalagala samo davke in opravljala varnostno policijske posle, a vse podržavljenje, železnice itd., naj bi bilo v rokah zasebnikov. Vsi liberalni listi zato strašno zabavljajo, kako da je po državnih podjetjih vse za nič. In nevarnost obstoja, da pridemo do tega, da država opusti svoj tobačni monopol in prepusti izdelavo tobaka zasebnim špekulantom, na tobak pa naloži velik davek.

Opozarjam zato:

Po državnih podjetjih ne smemo gledati le slabih, marveč tudi dobre stvari. Ne smemo se zaviti v tisto črnogledost, ki vidi le slabo. Liberalec to sprejme in po svojem časopisju pritiska na to, da bi vlada opustila svoja podjetja. To je pa velika nevarnost in zato prosim, ne glejte le slabih, ampak tudi dobre stvari.

Imejte vedno kot svoje živo prepričanje, da je največji vrag liberalna misel, ker ta dela le to, kar škoduje ljudstvu. Ni hujšega sovražnika ljudstva, kakor liberalizem. Kamorkoli pogledamo, vidimo, da kamorkoli sega vpliv liberalizma, škoduje le ljudstvu. To nas uči strašna nesreča ladje »Titanica«, to nas uči tudi zgodovina zadnje stavke na Angleškem. Liberalizem podira srečo, mir, zadovoljnost. Socialno demokratska stranka zato ni delavska stranka, ker gre tolikrat z liberalci, s to ljudstvu škodljivo stranko.

Ustrašil sem se, ko sem čul v državni zbornici, v ljudski zbornici, razvijati načela, da naj bi opustila država tobačne tvornice. Naj država tvornice opusti, kako bodo živele delavke in delavci! Osobito delavke! Saj veste, kako drugod izrabljajo ženske! Konkurenca bi bila večja. Misel sama je s stališča državnih financ izpeljiva. To niso samo sanje. Za Güntherjem stoje bogataši, ki komaj čakajo, kdaj da bi pograbili izdelovanje tobaka. Če ne bo delavstvo držalo skupaj, pride čas, ko je mogoče, da se to izpelje.

Vse, kar je delavstvo doseglo, se, če se to zgodi, lahko izpodmakne in pade.

Kar je delavstvo po tobačnih tvornicah doseglo, je doseglo po organizaciji delavstva in pa vsled kontrole javnosti.

Günther je tudi želel, da naj bi se trafike odpravile in da naj bi se tobačni izdelki prosto prodajali. Liberalec nima srca za vdove in sirote ubogih državnih uslužbencev, ki imajo zdaj mal zaslužek po trafikah.

Zmislja za majhne ljudi liberalec nima in ga nikdar imel ni in ga ne bo imel. Živeti hočemo mi za največjega reveža. Zanimati se moramo za to, kako revež živi. Tako uči in tak je duh krščanstva.

Nesite seboj s tega shoda: Veliko, močno, neugnano sovrašтво proti liberalizmu! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Predsednik Savenz zaključil nato letno zborovanje Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, krajna skupina Ljubljana.

Računski zaključek za leto 1911

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze, „krajna skupina Ljubljana“.

Prejemki			Izdatki		
	K	v		K	v
Blagajniški preostanek iz l. 1911	3757	40	Iventar	58	80
30.654 ted. doneskov à 24 v	7356	96	Stanovanje	85	50
30.945 " " " " à 30 v	9283	50	Upravni stroški:		
5 pristopnin " " " " à 20 v	1	—	nagrade	472	15
107 " " " " " " " " à 40 v	42	80	pisarniške potrebščine	25	—
Obresti naloženega denarja			časopis	4	50
v Ljudski posojilnici	20	58	poštne	8	40
Obresti naloženega denarja			Shodi:		
na Viču	82	57	vabila	45	—
			delegatom	132	52
			Podpore:		
			bolniška	7537	40
			porodniška	1440	—
			pogrebna	270	—
			izredna	112	—
			Zvezi odposlalo	5705	92
			Prenos za l. 1912:		
			naloženo v Ljud. posojil.	162	36
			" " " " " " " " na Viču	2156	14
			ročna blagajna	2329	12
	20544	81		4647	62
				20544	81

Josip Savenc, predsednik.

Ana Češnovar, blagajničarka.

Ivan Zajec, Ivan Peklaj, Tomaž Novak, pregledovalci računov.